

א יחד קצין מלכות
אשר יראה הלכה
הוא לחון קח טעמי
יחד יצאן קח טעמי
ויטעמי אהשי' סתון
טעמי א:
ב יחד קצין מלכות
אשר יראה הלכה
הוא לחון קח טעמי
יחד יצאן קח טעמי
ויטעמי אהשי' סתון
טעמי א:
ג יחד קצין מלכות
אשר יראה הלכה
הוא לחון קח טעמי
יחד יצאן קח טעמי
ויטעמי אהשי' סתון
טעמי א:
ד יחד קצין מלכות
אשר יראה הלכה
הוא לחון קח טעמי
יחד יצאן קח טעמי
ויטעמי אהשי' סתון
טעמי א:
ה יחד קצין מלכות
אשר יראה הלכה
הוא לחון קח טעמי
יחד יצאן קח טעמי
ויטעמי אהשי' סתון
טעמי א:

קאמר דודאי שהתו ממחלה שרא ולא אומתה אלא שיעשה ולא
היו דברים מעולם לחיבוקי:
גריבין חו עליה גמ' איביא איה כתבא סאי. כלומר כשנלו
קמס ועשו קמס עובד כוכבים בשנה ושראל נלמד בשנה
ולא אמר לו שראל מעולם עול אמה
שכנה ואי נחול מהו לחוק קמס
כמה ולא חסר לו של שנה:
ואמרין עליה חיש ואם החני
אמרה מזהר דא כתבא אכור
אימא סיפא אם כאו לחשבון
אכור. כלומר לכיון שחומר לו
שראל של שנה בשנה חלוקה נלו
דעמיא דלעולם הוא: דא כתבא.
כלומר דלף בשנה חלוקה חלוקה קמס
שרי: ומסקין איה כדא זיבא
זמריב' בינה. ומהני כיון ללא
חיפשיטא עניין רבא אחא חיבוקי דהא משמע דההוא עובדא
סתמא היה מקאמר דעובד כוכבים נקט בשכנה ושראל נמד
בשכנה ולא קאמר שאמר לו עול אמה חלוקה בשנה ואי נחול לו
שכנה לחשבון וכיון שכן הוה ליה סתמא וסתמא גיבא ולא
חיפשיטא וכיון דברנן הוה משמע דלחולל קיטעין ואם מדמה
לומר דעובדא דהנתי מוריקא צומר טיל אמה חלוקה הוה אלא
שנעלי גמ' קרוי המשטה אך היה אם כן בסתמא כיון דלא
חיפשיטא היה לנו לפסוק לחולל.
ואיני רואה שיהיה זה דעה הגאונים וז"ל שהרב אלפסי השמיט
נעול זו דסתמא מאי דברי הר"ם נמו"ל ומכריעין דסתמא
אכור שכן כתב בפרק שני מהלכות שבת (ה"ו) המשחק עס
העובד כוכבים בשבת במלכה או במקורה נחמה אם התו
במחלה שיבא שכן שנה לעובד כוכבים לבדו אם מעט ואם הרבה
ושכר יום אחד נכנגד יום שנה לישראל לבדו מותר ואם לא התו
במחלה כשיבא לחלוק נוטל העובד כוכבים עשר השבועות כולן
לבדו והשאר חולקין ואינו [מוסיקין] לו [לכלום] כנגד יום השבת
אלא אם כן התנה ממחלה וכן אם קבלו שדה בשותפות דין אחד
הוא ולא אם התו ואלו לחלוק השכר ולא היה שכר שנה ידוע וראה
לי שהעובד כוכבים לבדו נוטל שבעים השכר והשאר חולקין עד
כאן היה שלא אמר אלא שהתו ממחלה אבל בסתמא לא.
יבא לא יי סהם סוכרים דלשני יורה דודאי מאל דמתי עובדא
דנבא [בלישנא קמא דגמרא משמע דסתמא אכור
דעובדא דרבנן] סתמא הוה ואפילו הכי חיבוקי ובי איבעיא לן
סתמא מאי אליבא דרב גביהא מבי כחיל איבעיא לן [דלמרח]
דחאי עובדא דנבא גבי עולה הוה ולא היו דברים מעולם
דאיכסיף הילכך בסתמא לא שמעינן מדי ומשום הכי איבעיא לן
אלא למאן דמתי לישנא דנבא כפשיטה ודאי סתמא אכור וכיון
דלישנא קמא לישנא דגמרא הוה ולישנא נבא דרב גביהא מבי
כחיל הוה בלישנא דגמ' וקיטעין שכן דרך הגאונים וז"ל לפסוק
בכל מקום ויבא הרב אלפסי וז"ל בפרק ערבי פסחים (פ"א טז):
[באריבין אכור רש"י וז"ל פירש המלמד
בפאי נפשיה הוא] כמו שכחתי למעלה אבל הרשב"א
ו"ל (ד"ה יא) פירש דלהתו מעיקרא קאי כלומר אע"פ שהתו
אם [למרח] אחר כך שיבא להשטן ותהא חלוקתן שוה אכור לא
כיון שבאו לחשבון אשתכח דמתי דמעיקרא הערמה בעלתא
הוה ולפי זה כי דייקין אימא סיפא ואם נאז לחשבון אכור לא
סתמא שרי לא אחי שפיר דמתי קושיא איין סתמא אכור לא
התנו מעיקרא אלא שהרב וז"ל פירש הא סתמא בלא חשבון
ובלא חתי שרי דאי סתמא אכור לישמעינן סתמא וכל שכן נאז
לחשבון אפילו לאמר שהתו דלמרח:

אין מעמידין בהמה בפונדקאות של
כוחים מפני שחשודין על הרביעה
לא התיחד אשה עמה מפני שחשודין
על העריות לא יתיחד אדם עמה מפני
שחשודין על שפיכות דמים: (וכו' ב"ב
ישראל לא חילד את הכותות אבל
כותית מילדה בת ישראל לא
חילק בנה של כותית אבל כותית =
מניקה בנה של בת ישראל ברישותה:
אין מעמידין בהמה בפונדקאות. שמשון להמלכין עס עובדי
דרכים ומעלין שנה לנעליהם: מפני שחשודין על
הרביעה. וזני נח נאכרו נה ומהדרין (ה"ב) דכתיב (מלכ"ה ב' כ"ד) והיו
לכר אחד ולא נהמה ומי (ה"ב) ויש כלן משום למי עור. ומסתבר
ד"ה"מ במקומות שהעובדי כוכבים חשודין על הרביעה אי נמי
בשם עובדי כוכבים אל כנון עובדי עולה עומת: (וכו' ב"ב
שלין חשודין בה אדרבה מכן ועומקין עליה עומת: (וכו' ב"ב
ישראל לא תייד את הכותות. מפרשים נבדילת גמ' מפני
שמילתן כן לעובד כוכבים: אב"י בתית מילדת את בת
ישראל גמ' אב"י חתית כוכבים: אב"י [שאלות] עומדות על
דשאלות אל לא ממסרת לה להולילת לישנא שלא מסרנה:
ירושלמי (ע"פ פ"ג ה"ה) בת ישראל לא חילק את בנה של כותית
מפני שנתנת לו היים אכור ר' יוחי דהא אמרה שאמור ללמד
אומנת כדא חתין אומנת: בנה"י וגמיא וקסבריא
וגמיא לא אלין וקפון קסבריא אלין ואתקפון:
[ובדאמרין דכותית מניקה בנה של נח ישראל משמע דחלב
הכותית שרי ויחלף למידק דנפי' חרש (גימור קד).
משמע דאזני מותר אלא במקום סכנה דמתי החם חינוק יונק
מן הכותית ומן הנחמה עמאה ואינו חושש משום וינק שרץ
ואוקימנא החם משום סכנה לומר דליכא מניקה ישראלית ולא נטי
אומדתא דקחם חינוק מסוכן הוה אלל חלב ונבא שם ר"ח ז"ל
דמא שמעינן דאכור להניק בנה של ישראלית מן הכותית אלא
במקום סכנה ככהמה עמאה והכי נמי משמע במוספתא דשכח
(פ"י ה"ה) דמתי החם איין וינקין מן הכותית ומן הכהמה עמאה.
יש מי שאומר: דודאי הכי הוה קושטא דמילתא דחלב כותית
לא משתרי אלא במקום סכנה ושמשון דהכא נמי במקום
סכנה מירי ובי יומא אס כן מה טעם דרבי מאיר דלמרח גמ'
(וכו' אפילו באחרות עומדות על גבה ומאי עממייהו דרבנן נמי
דלא שרו אלא באחרות עומדות על גבה איכא למימר כנון

הנהרות וגזונות
ספיקא דבאריבין
(א) רבא אמר וכו'
(ב) רבא אמר וכו'
(ג) רבא אמר וכו'
(ד) רבא אמר וכו'
(ה) רבא אמר וכו'
(ו) רבא אמר וכו'
(ז) רבא אמר וכו'
(ח) רבא אמר וכו'
(ט) רבא אמר וכו'
(י) רבא אמר וכו'

הנהרות וגזונות
ספיקא דבאריבין
(א) רבא אמר וכו'
(ב) רבא אמר וכו'
(ג) רבא אמר וכו'
(ד) רבא אמר וכו'
(ה) רבא אמר וכו'
(ו) רבא אמר וכו'
(ז) רבא אמר וכו'
(ח) רבא אמר וכו'
(ט) רבא אמר וכו'
(י) רבא אמר וכו'

הנהרות וגזונות
ספיקא דבאריבין
(א) רבא אמר וכו'
(ב) רבא אמר וכו'
(ג) רבא אמר וכו'
(ד) רבא אמר וכו'
(ה) רבא אמר וכו'
(ו) רבא אמר וכו'
(ז) רבא אמר וכו'
(ח) רבא אמר וכו'
(ט) רבא אמר וכו'
(י) רבא אמר וכו'

הנהרות וגזונות
ספיקא דבאריבין
(א) רבא אמר וכו'
(ב) רבא אמר וכו'
(ג) רבא אמר וכו'
(ד) רבא אמר וכו'
(ה) רבא אמר וכו'
(ו) רבא אמר וכו'
(ז) רבא אמר וכו'
(ח) רבא אמר וכו'
(ט) רבא אמר וכו'
(י) רבא אמר וכו'

הנהרות וגזונות
ספיקא דבאריבין
(א) רבא אמר וכו'
(ב) רבא אמר וכו'
(ג) רבא אמר וכו'
(ד) רבא אמר וכו'
(ה) רבא אמר וכו'
(ו) רבא אמר וכו'
(ז) רבא אמר וכו'
(ח) רבא אמר וכו'
(ט) רבא אמר וכו'
(י) רבא אמר וכו'

הנהרות וגזונות
ספיקא דבאריבין
(א) רבא אמר וכו'
(ב) רבא אמר וכו'
(ג) רבא אמר וכו'
(ד) רבא אמר וכו'
(ה) רבא אמר וכו'
(ו) רבא אמר וכו'
(ז) רבא אמר וכו'
(ח) רבא אמר וכו'
(ט) רבא אמר וכו'
(י) רבא אמר וכו'

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

(דף כ"ט ע"א)

מוחרת לעולה אלמא דמעבד לא חיישין שמה נה עליה ואנסה דנאשא כהן יאירי כדמוכח כפ"ב דכמוצות (דף כ"ו) דמיימי עליה מעשה נאשה שהורהה נאשקלן והדיוקיה נה משפחה. והיינו לכהונה דהו לעולה הל"ל ורחקה עלה דלמשפחה איהו נספלה ועוד דמוקי הכס הך משנה נהד לישנא כשד ישראל הקיפה על עובדי כוכבים אכל יד עובדי כוכבים תקיפה על עמון לא. וחי נאשא ישראל אירי א"כ ה"ל וצו נשייה עומרת לעולה כדמתן כמנוצות (דף נ"א) ואם שנאלי אפרקין ואומדין לנאחו. ממאי דלמא לעולם אימא לך אפי' דדיעבד נמי לא וקוהבא איהו טעמא דמחירה הוא משום הפסד ממונו. חדע דקמי סיפא ע"י נפשה אסורה. ומסקינן השתא דלא שני לן בן לכהילה בן לדיעבד וחי היכי דלסקינן נבנאשה. היכא דליכא לנישואי להפסד ממון כגון הני נשי דנגב נגיב או שפשוה כד שפשוה כמון ורואינה יראה לנפשה. הוא הדין והוא דמתן דלא חייחד אס' נשייה חיישין שמה נבנאשה. וימיה הוא אס' אפיר אשח כהן אס' ומייתה. עם העובדי כוכבים שעה אחת וכן כל אשה שנתייחדה חיישך לכהונה. הלך נראה דחורא בעלמא הוא דחייש חלמודא. ואכל דגרי רבינא אחת הן ומפסד רבינא דע"י ממון דרישא לאו דוקא דהוא הדין נמי נשי דנגב נגיב או שפשוה כד שפשוה דליכא לנישואי להפסד ממון שמה דדיעבד לא חיישין. והאי דנקט ע"י ממון. דתסח חבישה ע"י ממון או ע"י נפשוה. וה"ר אהרן ו"ל סי' דותא פשיטא ליה דחייבד מוטע אין לאסור אשה כהן. אלא שיהיה דרבינא אהמה קאי וקאמר דדיעבד לא חיישין לדיעבד אע"פ ששהיה נבניו ימים רבים. ואחא מיימי רואיה מאשח כהן שנבנאשה והיה נרשות העובדי כוכבים ימים רבים ודחי חלמודא הוא דשרינן נבנאשה משום דירא להפסד ממונו אבל נבנאשה תמה ידו ואין לו עליה או על בעלה ממון אסורה אפי' כדיעבד. והוא הדין נראה שהיה נרשות אסורה כדיעבד. אבל פשיטא היכא והוא שאינה חייבד העובדי כוכבים הכס איהו מירמח ואין להאסרה על אוחו יחוד. רב פחא אמר ה"ר ר"א וה"ר רבנן. דמתן ר"א אומר אינה נקתה מן העובד כוכבים ויחכמי משטרים. והלכא כ"י פדה וברבנן דלא השידו אריעה כדפרשיה לעיל:

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

ידוע דמה שאין נאמא האדם רשע נאמר ביה... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד...

אזכירנו מיכו לסמוד אלא טעמו מפורש... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד...

בדיה אלא איך אלפינו כי ורבא הוא דתקו... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד...

בתוספות דליה מון משלטה כי ויש שעולין לאחר... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד...

דה נמי בגמרא ואמר מר זוטרא בר טוביה כי... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד...

דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד...

ע"ב בתוספות בדיה לא בשמים היא והדאמר... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד...

בגמרא אי הכי רישא דקמי כי ה"ל להפסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד...

ע"ב בגמרא אם הו"ל גבא לבגד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד...

בדיה מביה אבי אבא כי ושמא מביה ר"ג... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד...

שם דא"ר חיינא כל היורדים כי מון משלטה... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד...

דף ס בגמרא חיינא נמי הכי ר"י אומר... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד... דאם נאמא דמי חסיד... שיהיה נאמא דמי חסיד...

מעט, כי ראוי לסבל אותו, מצד רב התקון הנמשך תמיד; ואי אפשר לתקן יותר מזה, כמו שהוא בחק הטבעי בשוה.

אוצר החכמה

בחרה התורה שתמסר הכרעת הספקות לחכמים, ולא מסרה לנביאים, לסבות רבות: שהדבר ברור שאין הנביאים

מתנבאים בכל עת; ואם כן, מה נעשה בימים אשר היה דבר

ה' יקר אלינו? ועוד, שגלוי וידוע היה לפניו שהנבואה לא

תהיה שופעת אצלנו תמיד, אבל יגיע עת שיגרמו עוונותינו

לסתם חזון ונביא; ואם הכרעת הספקות תהיה נמסרת

לנביאים, מה נעשה בזמן אין חזון נפרץ, נשוטט לבקש את

דבר ה' ולא נמצא? ולכן חכמתו גזרה שתמסר ההכרעה

לחכמים, אשר לא סר ולא יסור, כמו שהבטחנו על-זה כי

לא תשכח מפי ורענו [דברים לא, כא]. ועוד, שאין נבואת הנביא

— שצויתנו התורה המשך אחר דבריו — בענין שלא יהיה

אפשר שיפל בו ספק אם היא אמתית אם לאו, כמו שיתברר

לפנינו ולהלן, עמ' רעז]. ולכן בחרה התורה יותר שתמסר

ההכרעה לחכמים שישכימו עליה בטעם וראיה, משתמסר

לנביא; אחר שלא יתאמתו דבריו כי אם מצד האות,

ואות-אות אפשר שיהיו דברים בגו [רמב"ם, יסודי התורה, ספ"ז].

ואני סובר עוד שאי-אפשר שימשך ממה שיכריעו הסנהדרין

הפסד בנפש כלל, גם כי יאכילו דבר האסור ושיאמרו

בו שהוא מותר. לפי שהתקון אשר ימשך בנפש מצד ההכרעה

למצות החכמים מורי התורה הוא הדבר היותר אהוב אצלו,

יתברר, כאמרו [ש"א טו, כב]: "הנה שמע מזבח טוב"; והתקון

ההוא יסיר הרע אשר הוא מעמד להתילד בנפש מצד-אכילת

הדבר האסור ההוא. וכיוצא-בדבר זה בעצמו יקרה בגוף: כי

המאכל המזיק, כשיאכלהו האוכל על-דעת שמועיל אליו,

הנה ממשכתו תפעל באכל ההוא ויסור ממנו הזקו, אם לא

שיהיה מפלג. כן הענין כשימשך האדם אחר מצות

הסנהדרין: גם כי ישגו ויזרו בדבר האסור שהוא מפר —
 המשכו אחר עצתם והיותו נמשך אחריהם, יסיר מנפשו כל
 אותו-רע שהיה ראוי שיתילד מצד אכילת הדבר האסור
 ההוא. ולכן צוה התורה ואמרה: "לא תסור מן-הדבר
 אשר-יגידו לך ימין ושמאל". והנה נשלם בזה ענין השופטים
 ותקונם.

ולפי שהסדור המדיני לא ישלם על-פי השופטים לבד, כמו
 שבארנו [עמ' רנא], אם לא שישלימנו המלך — התחיל
 לענות במצות הקמתו, ואמר: "כִּי-תבא אֶל-הָאָרֶץ וגו' ואמרת
 אֲשִׁימָה עָלַי מֶלֶךְ כְּכֹל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבְתַי". ומן-הנראה שאמרו
 "אשימה" וגו' ירמז במה שיאמרו לעתיד בימי שמואל [ש"א
 ח. ה—כ], כמו שאמר הרמב"ן ז"ל. ואני מוסיף עוד באור
 בפסוקים האלה — שהוא אמר: "כִּי-תבא אֶל-הָאָרֶץ", גם
 כי תגבר עליך תאותך להדמות אל הגויים אשר סביבותיך,
 שעקר הנהגתם נמשכת מצד-המלכות, מה שאין ראוי להיות
 כן — עם-כֹּל-זֶה השמר-לך שלא תרצה להדמות אליהם
 לגמרי. כי הם ממליכים עליהם האיש אשר יחפצו בו יותר;
 אבל אתה, לא תשלט עליך תאותך כל-כך. אשר גם כי
 תאמר: "אשימה עלי מלך ככל-הגויים אשר סביבתי", מה
 שאין ראוי לך לומר — השמר-לך שלא תמליך ככל אנת
 נפשך; אבל יהיה המלך אותו "אשר יבחר יי אלהיך בו",
 ואמרו בספרי: על-פי נביא.

ולפי שכח המלך גדול; איננו משעבד למשפטי התורה כמו
 השופט — ואם לא יהיה שלם ביראת אלהיו, יבוא
 להפריז על המדות יותר במה שיתחייב לתקון הכלל; צוהו
 שיהיה ספר-תורה עמו תמיד, כאמרו: "והיה כשבתו על פסא
 ממלכתו וכתב לו את-משנה התורה הזאת וגו' והיתה עמו
 וקרא בו כל-ימי חייו, למען ילמד ליראה את-יי אלהיו, לשמר

אה"ח 1234567

(ח) וברמב"ם שם כתב, דחולה שיש בו סכנה אם עבר ונתרפא בעצי אשירה לוקה, אף שעשה כן כדי להינצל ממיחה, ואינו דומה למי שנאנס לעבור דהתם גוף המעשה נעשית באונס, אבל בחולה עשה המעשה ברצון, ואי נימא דפטורא דאונס הוא משום חסרון פשיעה אין טעם לחילוק זה דהכא והכא עבר כדי להינצל ממיחה, אבל לפי הנ"ל דהיכא דמצווה ליהרג שפיר מיקרי פשיעה אם עבר ולא נהרג, אלא דפטור משום דמעשה באונס אינה נחשבת על העושה, בזה יש לחלק דהוא רק אם נאנס לעשות המעשה, אבל בחולה שנתרפא עשה המעשה ברצונו.

(ט) וראיה לחילוק זה, מהא דתנן האשה שנחבשה ע"י נפשות אסורה לבעלה, ופירשו רש"י ותוס' אפילו לבעלה ישראל, דחיישינן שמא נתרצתה להיבעל למצוא חן בעיניהן כדי שלא יהרגוה, ומבואר דאם עושה כן כדי להינצל מהריגה חשיב רצון ונאסרת לבעלה ישראל, ואילו בריש מכילתין גבי נבעלת להגמון מבואר דמותרת לבעלה ישראל, וע"כ צ"ל כחילוק הנ"ל דגבי הגמון שאנסה להיבעל אף שהיה בידה להינצל ע"י מסי"ג להריגה, מ"מ גוף המעשה נעשית באונס, אבל באשה שנחבשה שלא אנסה להיבעל אלא שעשתה כן ברצונה כדי להינצל ממיחה חשוב רצון, ואף דדעת הרמב"ם דבנחבשה אינה אסורה לבעלה ישראל היינו משום דלא חיישינן שמא נתרצתה, אבל אי ידעינן שנתרצתה להיבעל כדי להינצל מהריגה ודאי חשוב רצון, וזה מפורש בגמ' גבי אסתר שנאסרה למרדכי דעד עכשיו באונס ועכשיו ברצון, והיינו שרצונה היה להיבעל לאחשוורוש, למצוא חן בעיניו להציל את ישראל, כמו שעשתה יעל לסיסרא, [ובס' חפץ חיים כלל ה' נראה שפירש משום דהליכה היתה ברצונה, אף שהבעילה אח"כ היתה באונס, וגם מהרי"ט סי' כ"א חקר בזה, אבל א"כ תיקשי דגם גבי הגמון נשואיה בד' היו ברצונה וידעה שתיבעל ע"י ההגמון ומ"מ מיקרי אונס כיון שהבעילה אח"כ היתה ע"י אונס].

(י) ובמרדכי פ' הניזקין הקשה גבי סיקריקין קמייתא ומציעתא גמר ומקני, ואמאי הא תליוהו ויהיב לא הוי מתנה, ותירץ בשם ר"ת דזה הוי

דשור ונעבד באונס לא חשיב נעבד וכשר למזכת, ע"ז ג"ד, ויליף לה מהך קרא ולנערה לא תעשה דבר, (דוגמא לזה ממ"ש הרא"ש פ"ב דחולין דאם הפיל הסכין בלא שום כונה ושחט לא הוי כח גברא, ומ"מ צ"ע דהא אם נאנס ושחט ודאי מיקרי כח גברא כיון שידע בעת המעשה שהוא עושה, ולא אמרינן דכיון שאנסוהו לשחוט הוי כנשחטה מאליה), אבל אכתי היא גופא תיקשי דמנ"ל למילף מהך קרא דהמעשה אינה נחשבת על העושה, דילמא פטור אונס הוא מסני שלא פשע ואין להענישו אלא היכא שעובר במזיד וברצון.

(ו) וז"ל הרמב"ם פ"כ מסנהדרין כל מי שעשה דבר שחייבין עליו מיתת בי"ד באונס, אין בי"ד ממיתין אותו, ואף על פי שהיה מצווה שיהרג ואל יעבור אע"פ שחילל השם והוא אונס אינו נהרג, שנאמר ולנערה לא תעשה דבר זו אזהרה לבי"ד שלא יענשו את האונס עכ"ל ומבואר מדבריו, דקרא איירי בגוונא שהיתה מצווה ליהרג ולא לעבור באיסור עריות, ומ"מ פטורה מעונש, ופירוש זה מוכרח, דאי נימא דאיירי באוסן שאינה חייבת למסור עצמה להריגה כגון שהיא קרקע עולם, לא איצטריך קרא לפטורה ממיחה כיון דמותר לה לעבור, ואדרבא היא חייבת לעבור ולא ליהרג דמתחייבת בנפשה, כמ"ש הרמב"ם פ"ה מיסודי התורה דהיכא דיעביד ואל יהרג אסור למסור נפשו להריגה, ופשיטא דפטורה ממיחה, (ודברי תוס' ר"פ הבא על יבמתו שלא הכריחו מזה צ"ע, ועיין בגליון הש"ס להגרע"א יומא פ"ב) וכיון דבידה להינצל מהאיסור ע"י מסי"ג, והיא חייבת לעשות כן, אין כאן חסרון פשיעה, וא"כ הא דפטורה ממיחה ע"כ הטעם משום דמעשה באונס אינה נחשבת על העושה.

(ז) וברביב"ש סי' ד' כתב, דכה"ג כיון דפטור מכל עונש אינו גפסל לעדות, ולכאורה צ"ע דהא הלאו יש בו מלקות ומ"ש ממזיד ולא אתרו ביה דנפסל לעדות, ולפי הנ"ל החילוק מבואר דבמזיד ולא אתרו ביה אין חסרון בהמעשה אלא כהתראה אבל באונס הגריעותא בהמעשה ומה"ט פטור גם מכרת, כמ"ש הרמב"ם פ"ה מהל' יסודי התורה אף דכרת א"צ התראה.